

'hak-al'

2
APRIL
1997
23e JAARGANG
33

natuur-en vogelwacht
CULEMBORG

Contactadres:

Natuur- en Vogelwacht Culemborg,
Postbus 381, 4100 AJ Culemborg.

Bestuurssamenstelling:

Wim Kievit, Verdijkstraat 13,
4102 CL Culemborg; tel.: 0345 514561.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 0345 519581.
Frans Waroux, Moerbeiboom 45,
4101 WC Culemborg; tel.: 0345 515393.
Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 0345 514885.
Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 0345 515450.
Kars Veling, Akkerwinde 9,
4102 JJ Culemborg; tel.: 0345 531689.
Paul van Veen, Gandhi 197,
4102 HK Culemborg; tel.: 0345 521953.

Clubhuis:

"De Ketelvink", voormalig "Ketelhuis" op Terweijde,
Middelcoopstraat 1A Culemborg.

Bibliotheek:

Gerrie Monfils (tel.:0347 377638)
Cor Maurice (tel.:0345 520857)
Boeken / verslagen in "De Ketelvink".
Geopend: vrijdag van 19.00 uur tot 19.30 uur,
uitgezonderd de maanden juli en augustus.

Lidmaatschap:

Nieuwe leden opgeven bij de penningmeester, evenals
adreswijzigingen.

Penningmeester:

Frans Waroux, Moerbeiboom 45,
4101 WC Culemborg, tel.: 0345 515393.
Gironr.: 34.33.351 t.n.v. F.H. Waroux,
rek. Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

Contributie:

Betaling per toegezonden acceptgirokaart.
Jeugd lidmaatschap *f* 12,50 per jaar; volwassene,
gezins-, postlidmaatschap *f* 25,-- per jaar.

Redactieteam en -adressen:

Breun Jansen, Eikeboom 31,
4101 VA Culemborg; tel.: 0345 514885.
Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 0345 519581.
Harry v.d. Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg, tel.: 0345 514358.

Bezorgers Hak-al en convo's:

coördinatie bezorging: Loes Plaisier, Kamperfoelie 33,
4102 JX Culemborg;

wijk 101 J.C. Bezuyen, Smetanastraat 23,
4102 BA Culemborg;

wijk 102 P. van Veen, Gandhi 197,
4102 HK Culemborg;

wijk 103 A R. Post, Linnaeuslaan 61,
4102 LG Culemborg;

wijk 103 B W.H. van Ree, Honingklaver 10,
4102 JT Culemborg;

wijk 104 P. van Es, Kastanjeboom 6,
4101 VT Culemborg;

wijk 105 L. v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg;

wijk 106 A T. en R. Staalman, Zandstraat 19,
4101 EC Culemborg;

wijk 106 B L. van Jaarsveld, De Loentjes 20,
4101 AH Culemborg;

wijk 107, 108, Fam. v.d. Warenburg, Triosingel 27,
109 4101 XC Culemborg;

wijk 110 Fam. v.d. Veen, J. v. Riebeeckstraat 52,
4105 BC Culemborg;

wijk 110 A J. En B. Vermeulen, Heinsiusstraat 44,
4105 DG Culemborg;

wijk 112, 113 W. Rubers, Joh. Frisoplaats 6A,
4196 AC Tricht;

wijk 114 P. v.d. Feen, Slotstraat 2,
4112 JX Beusichem;

Plantenwerkgroep:

Wim Rubers, Joh. Frisoplaats 6A,
4196 AC Tricht; tel.: 0345 573354.

Knotwilgenwerkgroep:

Wim Smits, Schoolhof-Oost 24,
4105 AS Culemborg; tel.: 0345 516575.
Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 0345 514358.

Paddenwerkgroep:

Harry v/d Warenburg, Grondzeilerweg 9,
4105 HJ Culemborg; tel.: 0345 514358.

Zoogdierenwerkgroep:

Gerard van Ruiten, Verdijkstraat 9,
4102 CL Culemborg; tel.: 0345 519581.

Vogelwerkgroep:

Stijn Brand, Bachlaan 13,
4102 BP Culemborg; tel.: 0345 516038

Insektenwerkgroep:

Annette van Berkel, Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg; tel.: 0345 531689.

Werkgroep Natuurfotografie:

Henk Vennix, Pastoriestraat 39
5241 TH Rosmalen; tel.: 073 5212903.

Werkgroep Wintervoeding Vogels:

Ruud Post, Linnaeuslaan 61,
4102 LG Culemborg; tel.: 0345 530135.

Inleveren waarnemingen:

Stijn Brand, Bachlaan 13, 4102 BP Culemborg; Arjan
Brenkman, Weidsteeg 177, 4102 AC Culemborg of de
speciale bak in "De Ketelvink"

Begeleiding jongere jeugdgroep:

Gerrie Monfils-Evers, 31-de Limiet 5,
4131 NR Vianen; tel.: 0347 377638.

Nestkasten-coördinatie:

Ruud Post, Linnaeuslaan 61,
4102 LG Culemborg; tel.: 0345 530135.

Kampen, lezingen, dia-avonden en cursussen:

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3,
4101 JK Culemborg; tel.: 0345 515450.

"Het Vogeljaar":

Jaarabonnement door overschrijving van f 24,00 op de
girorekening van de N.V.W.C., met vermelding van:
"Het Vogeljaar".

Verbandtas en -trommel:

Voor alle activiteiten is een verbandtas en -trommel
aanwezig in "De Ketelvink". Aanvullingen z.s.m. na
gebruik doorgeven aan de beheerder:

Ellen Geleedst, Gandhi 197,
4102 HK Culemborg; tel.: 0345 521953.

CONTACT-ADRESSEN:**Vogelbeschermingsconsulent:**

Stijn Brand, Bachlaan 13,
4102 BP Culemborg; tel.: 0345 516038.

Asielhouders:

't Klaphek, 3401 RZ IJsselstein;
Dhr. R. Weiters; tel.: 030 6063335

DIVERSE NATUURORGANISATIES:**Milieu:** alarmnummer luchtverontreiniging:

tel.: 026 4452220.

Veldpolitie:

Den Hartog: tel.: 0343 551558 (Werkhoven)

Vrieling: tel.: 0343 561675 (Cothen)

Meldkamer: tel.: 030 6924824 (Zeist)

Gemeentepolitie Culemborg:

A.J.A. Helmond, Boerenstraat 11,
Culemborg; tel.: 0345 477777.

Vereniging Milieudefensie:

Tweede Weteringplantsoen 9, 1017 ZD A'dam.

Gelderse Milieudefensie:

Jansbuitensingel 14, 6811 AB Arnhem;
tel.: 026 3515069.

Milieuwerkgroep "Noordwest-Betuwe":

Harry v.d. Warenburg, Grondzeilerweg 9, 4105 HJ
Culemborg; tel.: 0345 514358.

Werkgroep Milieu Geldermalsen

Henk ten Berge, Twee Morgen 16, 4196 JT Tricht
tel.: 0345 573974.

Milieuwerkgroep Buren:

Goof den Hartogh, Kloosterlaan 15,
4111 LG Zoelmond; tel.: 0345 502061

Staatsbosbeheer regio Betuwe:

Beheerseenheid De Linge, Veerstraat 16,
4181 AG Waardenburg; tel.: 0418 592411.

Vogelbescherming:

Driebergseweg 16 C, Zeist, tel.: 030 6937700;
winkel: 030 6937777; ledenservice: 030 6937744;
vogel-infolijn: 030 6937773.

Stichting Het Geldersch Landschap:

Zypendaalseweg 44, 6814 CL Arnhem,
tel.: 026 4420944.

**I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-
educatie:**

Plantage Middenlaan 2C, 1000 HC Amsterdam,
tel.: 020 6228115.

**I.V.N. Vereniging voor Natuur- en Milieu-
educatie, afd. Tiel en omstreken:**

Secretariaat: J.E.L. Bannink-Grimm
Cellendonklaan 35, 4012 BN Kerk-Avezaath.

Stichting Natuur en Milieu:

Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht,
tel.: 030 2331328.

Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten:

Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland;
tel.: 035 6559911.

Wereld Natuur Fonds Nederland:

Postbus 7, 3700 AA Zeist; tel.: 030 6937333.

**Wereld Natuur Fonds Nederland, regio West-
Betuwe:**

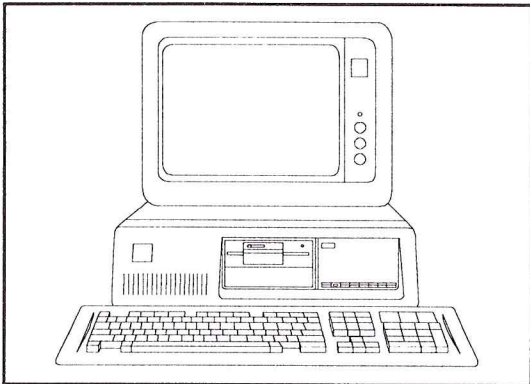
secretariaatsadres:

G.J. van Kessel-Heuff, Binnenstr. 3,
4117 GR Erichem; (Pandawinkel), tel.: 0344 571637

Greenpeace Nederland:

Postbus 11026, 1001 GA Amsterdam.
Damrak 83-II, 1012 LN Amsterdam;
tel.: 020 6236545 / 6231843.

VOORWOORD VAN DE REDACTIE

De lente is in volle hevigheid losgebarsten!
De warme huiskamer wordt door veel leden weer verruild voor een tocht door de ontluikende natuur in onze woonomgeving. Komt u voldaan weer terug van uw wandel- of fietstocht, dan is het zeker de moeite waard deze Hak-al in een luie stoel te lezen.

Op pagina 1 vindt u een overzicht van de trouwe bezorgers van de convo's en Hak-al's!

De eerste gevleugelde zomergasten als *tjiftjaf* en *fitis* zijn al weer gearriveerd, zoals u kunt lezen in de *vogelwaarnemingen-*

rubriek, dit keer verzorgd door Ruud Post.

Nu alvast vragen wij uw aandacht voor het NME-weekend van 14 en 15 juni a.s. dat als thema "*Natuurlijk Wonen*" heeft.

Wat dacht u van een heerlijk lang weekend kamperen, samen met vrienden van de N.V.W.C., in de schitterende omgeving van Gees? U kunt zich alvast aanmelden voor het Hemelvaartskamp, dat van 7 t/m 11 mei a.s. zal plaatsvinden, door invulling van het apart bijgevoegde opgaveformulier.

Wij wensen u veel leesplezier toe!

Index:

- pag. 4 - Verslag Algemene Jaarvergadering van maandag 10 februari 1997
- pag. 5 - Film .. Film .. Film
- pag. 6 - Kort verslag van de paddestoelenexcursie herfst 1996 naar de Kaapse Bossen bij Doorn
- pag. 9 - Vogelwaarnemingen.
- pag. 10 - Roofvogeltelling 25 januari 1997
- pag. 12 - Voorjaar
 - NME-weekend "Natuurlijk Wonen", 14 en 15 juni 1997
- pag. 13 - Gele sterretjes tussen het groen
- pag. 14 - *Van de leesplank*, gelezen door Ruud Post
- pag. 17 - Ganzenexcursie naar Zeeland op 8 februari 1997
- pag. 18 - Natuurtuin in Culemborg
- pag. 19 - Mijmeringen tussen de bloesems
- pag. 20 - Excursie- en activiteitenprogramma

Verslag Algemene Jaarvergadering maandag 10 februari 1997

Aanwezig: Jouke Altenburg, Joop Bezuyen, Theo Boudewijn, Ellen Geleedst, Yme-Jan Bosma, Goof den Hartogh, Wim Kievit, Adrie Kievit, Henkjan Kievit, Breun Jansen, Mark v.d. Linden, Harry Lucas, Gerben Mensink, Ronald Munts, Leo v.d. Kooij, Olga van Ooijen, Ronald van Ooijen, Ruud Post, Wim Rubers, Gerard van Ruiten, Joop Schuurman, Harry v.d. Warenburg, Frans Waroux en Paul van Veen (totaal 24 personen)

Afwezig met kennisgeving: Gerrit Saltzherr, Annette van Berkel, Kars Veling en Kees IJdenberg

Agenda:

- 1) Welkomstwoord door Wim Kievit, voorzitter
- 2) Verslag Algemene Jaarvergadering over 1995 d.d. 5 februari 1996 door Gerard van Ruiten, secretaris
- 3) Verslag Kascommissie, bestaande uit de heren H. v.d. Warenburg en Kees IJdenberg
- 4) Financieel Jaarverslag 1996 door Frans Waroux, penningmeester
- 5) Presentatie Jaarverlag 1996 door Breun Jansen, redactie Hak-al
- 6) Bestuursverkiezing
- 7) Rondvraag
- 8) Sluiting door Wim Kievit, voorzitter

ad. 1)

Om 20.05 uur opent Wim Kievit deze Jaarvergadering en heet met een welgemeend "beste vrienden en vriendinnen" de aanwezige leden hartelijk welkom. Hij wijst de leden erop dat voor hen een bestuur zit dat, hoewel de Culemborgse Courant anders wil doen geloven, ook het komend jaar weer met volle energie de activiteiten zal begeleiden.

ad. 2)

Het verslag van de Algemene Jaarvergadering over 1995 wordt doorgenomen.

Jouke Altenburg merkt qua punt ad.2 op pag. 1 op dat hij niet zozeer aan de bezorgers van de Hak-al's en de convo's aandacht wilde laten geven, maar ook aan Loes die de lijsten en stickers verzorgt. Tevens vraagt Jouke of op pag. 2 punt ad.7 m.b.t. sponsoring sloot door een basisschool, actie is ondernomen. Dit blijkt niet het geval te zijn. Op de opmerking van Jouke over de rubriek over de ontwikkelingen met betrekking tot de dijkverbetering in de Hak-al, merkt Breun op dat een artikel over de huidige stand van zaken qua dijkversterking in de Hak-al van februari 1997 zal verschijnen.

Het verslag wordt vastgesteld met dankzegging aan de secretaris.

ad. 3)

Namens de Kascommissie, bestaande uit de heren Van de Warenburg en IJdenberg, doet Harry van de Warenburg verslag. Kees IJdenberg is helaas vanavond verhinderd. Beide heren hebben de boeken van de penningmeester grondig gecontroleerd en diverse tellingen uitgevoerd. Alles werd in orde bevonden. Vandaar dat de Kascommissie de vergadering vraagt de penningmeester te dechargeren, hetgeen gebeurt. De nieuwe Kascommissie wordt samengesteld. Harry wordt bedankt voor zijn aandeel. De nieuwe Kascommissie zal bestaan uit Kees IJdenberg en Olga van Ooijen. Gerrie Monfils zal als "reserve" optreden. Wim Kievit dankt de Kascommissie voor hun medewerking en wenst de nieuwe Kascommissie volgend jaar succes toe.

ad. 4)

Penningmeester Frans Waroux neemt met de aanwezige leden de Balans, de Resultatenrekening, het Financieel Overzicht en de Staat van Bezittingen per 31 december 1996 door.

Yme-Jan Bosma merkt op dat de ontvangen ledencontributies, zijnde f 6.390,00, zo'n f 500,00 hoger zijn dan in 1995. Dit is correct, daar per 1 september jl. de jeugdleden voor lidmaatschap van de jeugdclub contributie betalen, aldus Frans Waroux. De ontvangen f 1.375,00 van de Stichting Zomerfeesten zijn besteed voor de aanschaf van een nieuwe kettingzaag voor de knotwerkgroep.

Ondanks het goede financiële jaar 1996, blijft er een begroot generaal-tekort van f 3.255,00.

De penningmeester stelt namens het gehele Bestuur aan de vergadering voor de contributie te verhogen van f 25,00 naar f 30,00 per jaar. De vergadering gaat hiermee akkoord.

Jouke Altenburg merkt in dit verband op eventueel door het Bestuur te nemen besluiten op de agenda van de komende Jaarvergadering te plaatsen. Het Bestuur zal dit in het vervolg doen.

Penningmeester Frans Waroux wordt vervolgens gedechargeerd. Wim Kievit spreekt een "hartstikke" bedankt uit aan het adres van Frans voor het goede

financiële werk tijdens het afgelopen jaar, hetgeen met applaus uit de zaal gevolgd wordt.

ad. 5)

Alvorens Breun Jansen met gepaste trots het Jaarverslag 1996 toelicht, stelt Wim Kievit vast dat onze actieve vereniging terecht trots mag zijn op dit representatieve Jaarverslag. Breun neemt in het kort het Jaarverslag door en vraagt de inzenders ook voor het volgende Jaarverslag de kopy tijdig in te leveren!

Harry Lucas stelt voor in het volgend Jaarverslag de rubriek "Redactie Hak-al" op te nemen, waarvan acte. Met een gepast "hartstikke bedankt" van voorzitter Wim Kievit richting Breun, wordt vervolgd met de Bestuursverkiezing.

ad. 6)

Bestuursleden Wim Kievit en Breun Jansen waren per 31 december 1996 aftredend en herkiesbaar. Daar er zich geen tegenkandidaten bij de secretaris hebben gemeld, gaat de vergadering akkoord met een nieuwe zittingsperiode van drie (3) jaar voor beide bovengenoemde bestuursleden.

De bestuurssamenstelling blijft er ongewijzigd als volgt uitzien:

voorzitter	: Wim Kievit
	- aftredend per 31-12-1999
vice-voorzitter	: Kars Veling
	- aftredend per 31-12-1998
penningmeester	: Frans Waroux
	- aftredend per 31-12-1998
secretaris	: Gerard van Ruiten
	- aftredend per 31-12-1997
leden	: Leo van de Kooij
	- aftredend per 31-12-1997
	: Breun Jansen
	- aftredend per 31-12-1999
	: Paul van Veen
	- aftredend per 31-12-1998

Film .. Film .. Film

Lekker hé, vakantie. Lekker niets doen, beetje lezen, én naar de film gaan! Dat heb ik tenminste gedaan, ik ben naar de film *Microkosmos* geweest. Ik had er eerst niet zo heel veel zin in maar toen ik hem gezien had was ik van gedachten veranderd.

Je ziet de mooiste beelden van kleine beestjes zoals de sprinkhaan, het lieveheersbeestje, de waterjuffer en nog veel meer. Twee slakken zijn aan het kussen, twee torren zijn aan het vechten en je krijgt ook nog poets instructie van de ortho, euh sprinkhaan. Er zitten erg mooi opgenomen beelden van wolken, bomen en grassoorten in de film. Na een poosje zie je ook processierupsen in de file staan, en zeg alsjeblieft niet dat rupsen niet agressief kunnen zijn.

ad. 7)Yme-Jan Bosma:

Is lid van het comité van de inrichting van de Natuurtuin op de Kinderboerderij. Vrijwilligers voor het onderhoud van deze tuin kunnen zich bij hem of Chris de Bakker opgeven. Yme-Jan zal een stukje over inrichting schrijven in Hak-al april 1997.

Gerrie Monfils:

Een paartje ooievaar is weer gesignaleerd op de Volencampen. Zij wil graag ringgegevens van dit paartje weten.

Joop Schuurman:

In verband met de wens om vóór het komend Hemelvaartskamp naar Gees, Drenthe over een andere kooktent en een nieuwe gezelschapstent te beschikken, heeft hij een aantal bedrijven gebeld. Firma De Wit in Schijndel heeft tenten van 4.40 x 4.40 meter en van 4.40 x 6.00 meter als mogelijke gezelschapstent. Nieuwwaarde f 1.195,00

Om 21.15 uur sluit Wim Kievit het huishoudelijke gedeelte van deze avond af onder dankzegging aan de aanwezige leden.

Na een korte pauze toont Ronald Munts een brede selectie van zijn dia's over het sfeervolle rivierengebied rond Culemborg in de vier seizoenen. Rond 22.30 uur keert iedereen weer huiswaarts.

Gerard van Ruiten,

Secretaris

Groetjes, Joanneke Krämer (12 jaar)

Kort verslag van de paddestoelenexcursie herfst 1996 naar de Kaapse bossen bij Doorn

Het afgelopen jaar was het de 5e keer dat wij dit mooie en gevarieerde bosgebied op de Utrechtse Heuvelrug in de paddestoelentijd gingen bezoeken. Zo'n eenmalig bezoek per jaar betekent eigenlijk dat je een steekproef maakt van de aanwezige paddestoelenflora. Soorten die je vorige jaren volop zag, kun je een andere keer helemaal missen. Maar ook het omgekeerde komt voor, want we vinden ieder jaar nog nieuwe soorten. De stand na ons laatste bezoek in 1996 staat nu op 99 soorten. We konden 13 "nieuwe soorten" op onze lijst noteren!

Dit jaar bezochten we een ander gedeelte van het bos. Het bleek een gouden greep, want het aantal soorten was hoog. Maar ook de aantallen waren spectaculair. Op sommige plekken was het bijkans onmogelijk een voet te verzetten zonder op een paddestoel te trappen. Wim Rubers was bijzonder verguld met een kostgangerboleet. Dit is een paddestoel die op een andere paddestoel parasiteert. Er werden ook enkele exemplaren van paddestoelen door Wim mee naar huis genomen om een juiste determinatie te kunnen verrichten. Bij dit "huiswerk" ontdekte Wim nog de Zwartwordende Stuifzwam en de Grote loofbostrechterszwam. Een andere lastige klant bleek de Roodbruine trechterzwam te zijn, maar deze was ook al in 1993 aangetroffen.

Al met al krijgen we zo in de loop van de jaren een prachtig overzicht van de variëteit aan paddestoelen die in de Kaapse Bossen voorkomt.

We zijn dan ook van plan om voorlopig nog met deze jaarlijkse bezoeken door te gaan. Bovendien is het voor diegene die jaarlijks op deze excursie meegaan een uitstekende gelegenheid om een aantal soorten paddestoelen goed te leren kennen. Met name voor de wat moeilijke herkenbare soorten helpt het enorm als je ze na een jaar weer terugziet op hun groeiplaats.

Hieronder volgt een volledige lijst van waargenomen paddestoelen vanaf 1992. Dertien soorten maakten in 1996 het lustrum vol. Wij zijn benieuwd welke soorten dit jaar weer een kruisje krijgen en met hoeveel soorten de lijst zal worden uitgebreid. Over de honderd komen we zeker! Gaat u mee om de honderdste te begroeten?

N.B. Bewaar deze lijst goed en neem hem mee op de volgende excursie naar de Kaapse Bossen op 27 september a.s.

Lijst van paddestoelen, aangetroffen in de Kaapse Bossen bij Doorn

			1992	1993	1994	1995	1996	1997
1	Aardappelbovist (251)		x	x	x	x	x	
2	Asgrauwe kaaszwam (n.i.P.)							x
3	Berkeboleet (212)							x
4	Berkezwam (227)		x	x	x	x	x	
5	Berijpte russula (99)		x					x
6	Beukwortelzwam (33)		x	x	x			
7	Bittere kaaszwam (232-233)				x			
8	Blauwe kaaszwam (233)			x	x	x		
9	Botercollybia (57)		x	x	x	x		x
10	Breedplaatwortelzwam (44)				x			
11	Bundelcollybia (54)		x					
12	Bundelmycena (71)		x					
13	Dennemoorder (227)			x				
14	Dennevlamhoed (143)		x	x	x	x		x
15	Dennevoetzwam (222)			x	x	x		
16	Dennezwavelkop (159)		x	x	x	x		
17	Doolhofzwam (233)			x		x		
18	Eikebladzwammetje (54)			x				x
19	Eikebloedzwam (236)			x				

Lijst van paddestoelen, aangetroffen in de Kaapse Bossen bij Doorn (vervolg)

			1992	1993	1994	1995	1996	1997
20	Elfenbankje	(235)	x	x	x		x	
21	Elfenschermpje	(72)			x			
22	Fopzwam	(52)	x	x	x	x	x	
23	Franjezwam	(260)					x	
24	Geel schijfzwammetje	(276-277)			x			
25	Gele berkerussula	(109)	x	x	x		x	
26	Gele hoorntjes	(263)	x	x	x	x		
27	Gele knolamaniet (syn. Witte knolamaniet)	(21)	x	x	x		x	
28	Gele korstzwam	(236)		x	x		x	
29	Gele ringboleet	(216)					x	
30	Geweizwammetje	(278)	x	x	x	x		
31	Gewone krulzoom	(142)	x	x	x	x	x	
32	Gewone zwavelkop	(159)	x	x	x	x	x	
33	Glimmerinkzwam	(180)		x		x		
34	Goudvliesbundelzwam	(n.i.P.)	x		x	x		
35	Graskleefsteelmycena	(74)		x	x	x	x	
36	Groene knolamaniet	(18-19)			x			
37	Grote loofbostrechtterzwam	(50)					x	
38	Grote sponszwam	(255)	x	x	x	x	x	
39	Grote stinkzwam	(257)	x	x	x		x	
40	Halmruitertje	(67)					x	
41	Hanekam	(191)		x				
42	Helmmycena	(70)	x		x	x	x	
43	Hertezwam	(118)		x		x	x	
44	Honingzwam	(33)	x	x	x	x	x	
45	Kastanjeboleet	(196)	x	x	x	x	x	
46	Kleine stinkzwam	(256-257)			x			
47	Kleverige koraalzwam	(263)	x	x	x		x	
48	Knolparasolzwam	(25)			x			
49	Koeieboleet	(215)		x				
50	Koningsmantel	(43)				x		
51	Kopergroenzwam	(171)			x		x	
52	Korsthoutschoolzwam	(278)		x				
53	Kostgangersboleet	(205)					x	
54	Levermelkzwam	(88)	x		x			
55	Melksteelmycena	(70)		x	x	x		
56	Meniezwammetje	(281)	x	x	x	x	x	
57	Narcisamaniet	(23)					x	
58	Nevelzwam	(48)		x	x	x	x	
59	Oranje aderzwam	(238)	x			x		
60	Oranje dropzwam	(263)		x	x			
61	Oranjerood trechttertje	(69)				x	x	
62	Paardehaartaailing	(66)	x	x		x		
63	Paarse dennezwam	(236)		x		x		
64	Paarse knoopzwam	(276)		x	x			
65	Paarse schijnridder	(113)		x		x		
66	Papilmycena	(n.i.P.)				x		
67	Parelamaniet	(17)		x	x		x	
68	Platte tonderzwam	(227)	x	x	x	x		
69	Plooirok	(180)	x					

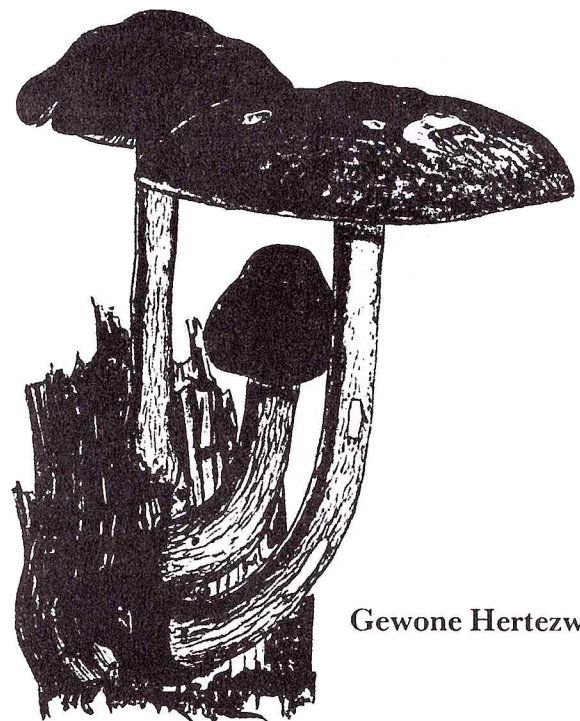
Lijst van paddestoelen, aangetroffen in de Kaapse Bossen bij Doorn (vervolg)

1992 1993 1994 1995 1996 1997

			1992	1993	1994	1995	1996	1997
70	Porseleinzwam	(33)	x	x		x	x	
71	Regenboogrussula	(97)	x	x	x	x	x	
72	Reuzenzwam	(220)		x		x		
73	Rimpelende melkzwam	(89)						
74	Rodekoolzwam	(52)		x	x			
75	Rode zwavelkop	(159)						x
76	Roestbruin kogelzwammetje	(281)	x	x	x	x	x	
77	Roestvlekkenzwam	(54)		x	x	x	x	
78	Roodbruine slanke amaniet	(23)	x					
79	Roodbruine trechterzwam	(48)		x				x
80	Roodstelige fluweelboleet	(205)	x	x				
81	Scherpe schelpzwam	(189)	x	x				
82	Spekzwoerdzwam	(239)	x	x	x	x		
83	Stekeltrilzwam	(264)		x				
84	Stobbezwammetje	(156)		x				
85	Takruitertje	(66)		x				
86	Teervlekkenzwam	(228)						x
87	Tweekleurige trechterzwam	(51)	x	x				x
88	Valse hanekam	(66)	x		x	x	x	
89	Vliegenschwam	(15)	x		x	x	x	
90	Waaiertje	(186)	x					x
91	Winterhoutzwam	(218)						x
92	Wit oorzwammetje	(188)	x	x				
93	Witte bultzwam	(228)	x	x	x			
94	Witte gaatjeszwam	(n.i.P.)		x				
(27)	Witte knolamaniet	(21)	x	x	x			x
	(zie Gele knolamaniet)	95						
	Witte weidetrechterzwam	(50)	x	x				
96	Wortelende mycena	(n.i.P.)	x					
97	Zwarte knoopzwam	(276)	x	x				
98	Zwartgroene melkzwam	(83)	x		x			
99	Zwartwordende stuifzwam	(249)						x

Regenboogrussula

Gewone Hertezwam

Vogelwaarnemingen

De aanloop naar het voorjaar zit erop. Met hun vrolijke klanken hebben de eerste vogels zich weer teruggemeld van hun winterverblijven. De lijst is dit keer klein. Overigens, net als het aantal waarnemers. We zeggen het nog maar eens, deze rubriek kan niet tot stand komen zonder waarnemers. Gelukkig dat twee oude getrouwen hun kaarten hebben ingeleverd anders werd het een lijstje van niks. Elk jaar kijken we er naar uit; naar de eerste! Hoewel de lijst van vogelwaarnemingen dit idee niet echt bevestigt. Maar toch een melding van de eerste Tjiftjaf. Melder GvR. Nu heeft LvdK zijn eerste Tjiftjaf's eerder gehoord en wel op 8/2/97, maar dat was in Z.O. Brabant. En het mag bekend zijn dat wij alleen de waarnemingen in ons werkgebied publiceren. Toch bedankt voor de melding. In het werkgebied; Vliegerweg en op de Weidsteeg worden wel door LvdK op 10/3/97 2 citroenvlinders gezien. Zijn het de eerste?, misschien wel, maar dit is een vogellijst, dus weer pech. Fijn te weten is, dat de groene specht in ieder geval deze winter nog gezien is.

Het is duidelijk dat één familie in Culemborg zich dit jaar nadrukkelijk met steenuilen gaat bezig houden. Ze kijken kennelijk nergens anders meer naar. De melding van de staartmees betreft een **Witkopstaartmees**, (*A.c. caudatus*) dit is een noordelijke ondersoort. In deze vorm heeft de staartmees een zuivere witte kop. Graag ontvangen wij de waarnemingen vóór 16 mei a.s. in de bus in de Ketelvink. In ieder geval wensen wij jullie fijne waarnemingen toe.

Ruud Post.

Soort	Aantal	Plaats	Datum	Waarnemer
Wilde zwaan	4	Einde Weidsteeg	6 mrt 1997	LvdK
	11	Einde Weidsteeg	9 mrt 1997	GvR
Wilde gans	6	PPB	14 feb 1997	JR
Grote zaagbek	66	v.d. Anker a)	14 jan 1997	LvdK
Nonnetje	2	PPB	14 feb 1997	JR
Steenuil	2	Beusichemsdijk 1)	5 feb 1997	AMR
	1	Einde Weidsteeg 2)	7 feb 1997	AMR
	1	Beusichemsdijk 3)	16 feb 1997	AMR
	2	Beusichemsdijk 1)	16 feb 1997	AMR
Groene Specht	1	Ora et Labour	17 jan 1997	LvdK
Tjiftjaf	1	Beusichemsdijk	9 mrt 1997	GvR
	2	Vliegerweg	10 mrt 1997	LvdK
Staartmees	1	Zandput/Rietveldse	16 mrt 1997	GM
Rietgors	1	Einde Weidsteeg	6 mrt 1997	LvdK

a) 66 = 2 en 64

- 1) Knotwilg bij de Bol
 2) Einde Weidsteeg
 3) Ten oosten van het Pension

De waarnemers waren:

LvdK	=	Leo v.d. Kooij
GvR	=	Gerard van Ruiten
JR	=	Joost Rink
AMR	=	Anne-Martine Reesink
GM	=	Gerben Mensink

Roofvogeltelling 25 januari 1997

Na een vrij lange periode van strenge tot zeer strenge vorst werd op zaterdag 25 januari de vijftiende jaarlijkse roofvogeltelling uitgevoerd. Het winterse weer bleek een sterke invloed te hebben op het aantal roofvogels dat op de teldag in en rond Culemborg aanwezig was. Acht leden van de N.V.W.C., waarvan zes van de vogelwerkgroep, kwamen op zaterdagochtend 10.00 uur in de Ketelvink bijeen voor een kop koffie en de routeverdeling. Hoewel zich meer tellers hadden aangemeld, bleef het bij acht personen, die in vier groepen van twee per fiets een gebied van bijna zeventig vierkante kilometer moesten inventariseren. Met de Lek als noordgrens werd het gebied geïnventariseerd dat globaal tussen Everdingen, Beesd, Buren en Beusichem ligt. Jouke Altenburg en Ruud Post namen de noordwesthoek voor hun rekening, Kars Veling en Annette van Berkel het zuidwestelijke gedeelte, Paul van Veen en Judith Visscher de noordoostelijke kant en Gerben Mensink ging samen met ondergetekende in zuidoostelijke richting, de kant van Buren op.

De temperatuur was in de voorgaande weken zelden of helemaal niet boven het vriespunt geweest, maar op deze zaterdag was het goed toeven in de buitenlucht. Het kwik was inmiddels boven de nul gekropen en een zonnetje maakte het er slechts aangenamer op. De telomstandigheden waren dus zonder meer gunstig, hetgeen geen overbodige luxe was gezien de omvang van het te tellen gebied.

Wat Gerben en mij betreft, begon de telling op het punt waar de Zeedijk op de Rijksstraatweg uitkomt. Vanaf de Zeedijk fietsten we de Regulieren in, een gebied met (uiteraard) onverharde paden. Deze paden waren deels ontdooid en deel bevroren, hetgeen het fietsen er niet gemakkelijker op maakte. Als ware veldrijders kweten wij ons echter van onze taak en we werden al snel beloond voor onze moeite. De eerste buizerds dienden zich namelijk aan. De geringe afstand tussen de verschillende exemplaren beloofde veel voor de rest van de dag.

Die belofte kwam uit, want niet alleen wij maar ook de andere tellers konden een groot aantal buizerds noteren. De 'buizerddichtheid' was zo hoog dat in ieder weiland wel één of meer exemplaren leken te zitten. Heiningpaaltjes waren de favoriete stek van de buizerds. Door de omheinigen intensief af te speuren, konden veel exemplaren - soms al op grote afstand - worden ontdekt. In de verte was vaak niet meer dan een paaltje met een onnatuurlijk dikke bovenkant te zien. Wanneer de verrekijker dan aan de ogen werd gezet, bleek het negen van de tien keer om een buizerd te gaan.

Nu we zoveel buizerds zagen, viel de variatie in verenkleed bij de verschillende exemplaren nog eens extra op: van buizerds die diep donkerbruin gekleurd waren, tot bijna sneeuw witte exemplaren en alle bruinwit schakeringen daartussenin. De Franse naam voor buizerd is niet voor niets *buse variable*. Overigens zijn veel lichtgekleurde buizerds wintergasten uit Scandinavië.

Naarmate de dag vorderde werd steeds duidelijker dat de andere roofvogels wat verstek lieten gaan. Slechts weinig sperwers en torenvalken lieten zich betrappen, zeker in vergelijking met voorgaande jaren.

Gerben en ik sloten de telling overigens af met een 'goede daad'. Op het moment dat we over de Zwarte Kade (Regulieren) fietsten zagen we een schaap op zijn rug liggen. Eerst waanden we het dood, maar opeens bewoog flauwtjes nog een poot. Onmiddellijk werd een sprint ingezet, maar een forse sloot lag tussen ons en het schaap. Omdat de dooi flink was ingezet, leek het ijs niet betrouwbaar en dat bleek ook toen Gerben zijn eerste stap op de sloot zette. Vrijwel meteen zakte hij door het ijs. Hij zakte echter niet verder dan een paar centimeter, want onder het nieuwe ijsvloertje lag gelukkig nog de oude 'elfstedenvloer'. In minder dan geen tijd was hij bij het schaap om het dier vervolgens overeind te trekken. Aan de indrukken in het gras en de hoeveelheid uitwerpselen te zien, had het schaap daar waarschijnlijk al een dag gelegen. We waren dus net op tijd. Het schaap wilde meteen weglopen, maar dat lukte niet. Door het lange liggen was alle kracht en bloed uit de poten verwenen, zodat het niet overeind kon komen. Pas toen wij de sloot weer waren overgestoken, hervond het dier zijn stabiliteit. Toch zijn die schapen behept met een constructiefout...

Nog een bijzonderheid: tijdens de telling zagen wij opmerkelijk veel sijzen (duizenden), wat ons tot de conclusie bracht dat ons telgebied toch wel wat 'oversijsd' was.

Resultaten:

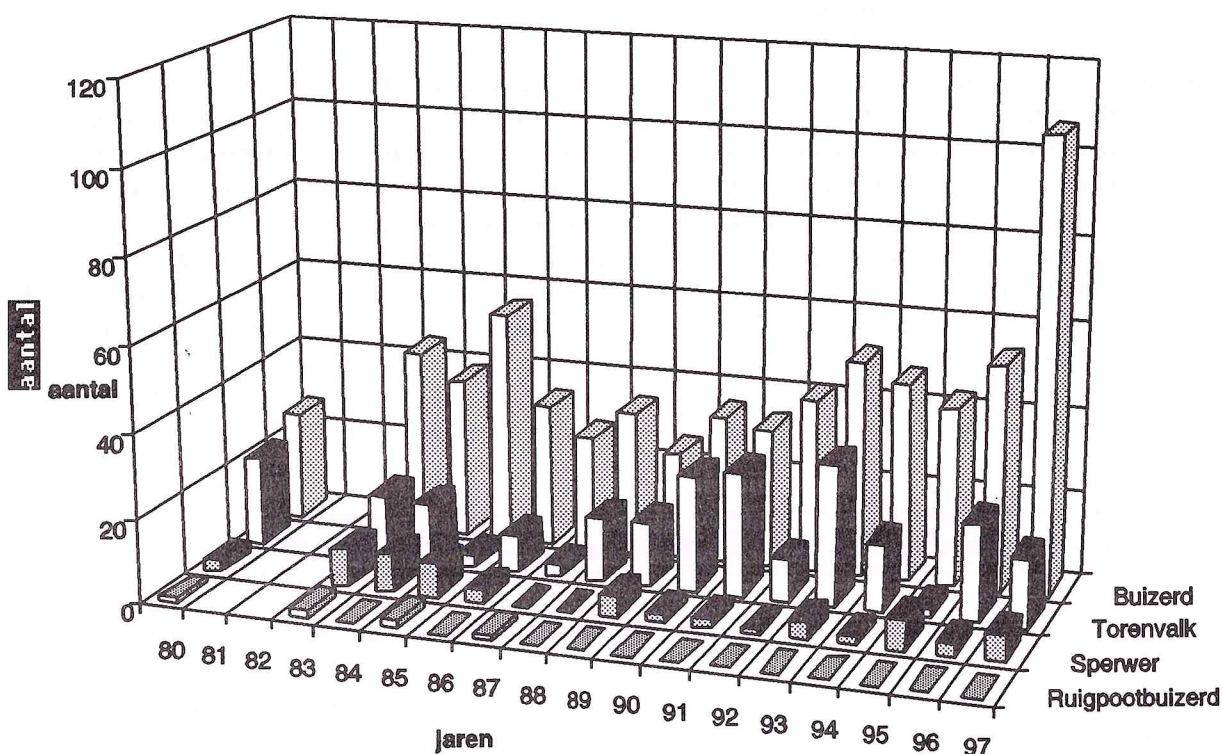
Na afloop bleken onze vermoedens juist: in het telgebied zaten meer buizerds dan gebruikelijk. In de vijftien jaar dat de roofvogeltelling is uitgevoerd, werden nog nooit zoveel buizerds geteld. Het vorige recordaantal (55) werd bijna verdubbeld. In totaal noteerden de acht tellers maar liefst 106 (!) buizerds,

vijftien jaar dat de roofvogeltelling is uitgevoerd, werden nog nooit zoveel buizerds geteld. Het vorige recordaantal (55) werd bijna verdubbeld. In totaal noteerden de acht tellers maar liefst 106 (!) buizerds, voorwaar een opmerkelijk aantal. Veel buizerds zaten in het westelijk gedeelte van het gebied ter hoogte van A2-afslag Culemborg en zuidoostelijk in het veld tussen Culemborg en Geldermalsen.

Hoewel 100% procent zekerheid niet te geven is, mag worden aangenomen dat dit ongewoon hoge aantal buizerds werd veroorzaakt door het strenge winterweer. Een plausibele verklaring is de volgende: Buizerds kunnen lage temperaturen goed doorstaan.

Komt daar echter sneeuw bij, dan wordt het moeilijker omdat het dan vrijwel ondoenlijk wordt voldoende prooidieren te vinden. In Nederland ging de vorst nauwelijks gepaard met sneeuw, maar in de landen ten noorden en oosten van ons land had het wel flink gesneeuwd. Veel buizerds trokken daarop weg naar sneeuwvrije gebieden, waaronder Nederland.

Waarom relatief weinig torenvalken werden gezien, is vooralsnog onduidelijk. De sperwer was met 6 exemplaren aanwezig, dit is een gemiddeld aantal.

Voorjaar

In het heerlijke voorjaarszonnetje heb ik 's middags m'n tuin weer eens gefatsoeneerd. Vermolmde stronken heb ik wat bij elkaar geschoven langs de meidoornhaag zodat er een bron van voeding voor het jaarlijkse merelgezin en de andere vogelvriendjes is gecreëerd. Op de grond rond de plek waar het mezenkastje hangt heb ik met latjes en wat touw een eenvoudige afzetting gemaakt zodat wij er uit de buurt blijven temeer daar er belangstelling voor deze bewoning blijkt te zijn.

Tijdens het klaarmaken van het avondeten kan de achterdeur open blijven zodat ik de tjiptjaf en de vink kan horen. Na het eten ben ik niet meer te houden en dus bevind ik mij al binnen vijf minuten bij de traag langsstromende rivier. Grutto's en scholeksters laten zich om beurten horen en zijn drukdoende om met snavels de grond te bewerken op zoek naar voedsel. een boerenzwaluw scheert vlak langs me heen. "Nog geen zomer", denk ik automatisch. Bij de oude horst van de buizerdfamilie van vorig jaar ontdek ik dat er vers afgebroken takken aan zijn toegevoegd en zo'n honderd meter verderop zitten er twee. Een lichte en een donkere. Dezelfde ? Zouden ze trouw zijn aan elkaar ? Vorig jaar was het ook zo. Rustig afwachten de komende tijd. Een eindje verder, bij een plasje met wat riet tuur ik over het water.

Een mini-eendje met afgeplat achterwerk. Ik zie hem, hij ziet mij. Plop weg. Dodaars! Plop ook weg! Twee dodaars!!

Twee mannelijke rietgorzen staan elkaar een paar minuten naar het leven. De territoria worden duidelijk bepaald. Op het gras in het weiland ernaast bevestigen twee heren fazant dit gedrag. Beiden lijken net judoka's met een witte band. Alvorens aan te vallen buigen ze netjes voor elkaar, minstens vier keer. Het gevecht is wel minder beschaafd, de veren vliegen in het rond. Voorjaar, het lijkt zo'n lieflijk gebeuren, nu hier is het andere koek.

Veel fazanten zitten al op een tak van de één of andere boom en het zicht wordt minder wanneer ik het vogelvolk verlaat om huiswaarts te keren. De steenuilen zitten wat tegen elkaar te mauwen op de deze winter vers geknotte bomen.

Ieder weer op z'n eigen stek, geknot of niet. Wel iets minder beschut maar ze zijn kennelijk erg behoudend. Gelukkig maar, dan kunnen we ze blijven bewonderen.

Anne Martine Reesink

NME-weekend "Natuurlijk Wonen", 14 en 15 juni 1997

Graag vragen wij nu reeds uw aandacht voor het komende NME-weekend van zaterdag 14 en zondag 15 juni a.s.

In dit weekend zal op het terrein van de Kinderboerderij De Heuvel in Culemborg het thema-weekend "*Natuurlijk Wonen*" gehouden worden. De Projectgroep NME-Culemborg, waarvan de Natuur- en Vogelwacht Culemborg deel uitmaakt, is thans druk bezig met de voorbereidingen voor dit voorjaarsweekend. Het belooft weer een zeer leerzaam en interessant weekend te worden, waarbij een groot aantal aspecten die direct en indirect relatie hebben met het natuurlijk wonen belicht zullen worden.

De betreffende Nieuwsbrief, waarin u het volledige programma voor dit weekend zult aantreffen, zal met de Hak-al van juni 1997 verspreid worden.

Noteert u het alvast in uw agenda:
NME-weekend "*Natuurlijk Wonen*"
Zaterdag 14 en zondag 15 juni 1997
van 13.00 tot 16.00 uur!

Gerard van Ruiten,
Lid Projectgroep NME

Gele sterretjes tussen het groen

Heb je ze ook al weer zien bloeien? Die lage plantjes met hun knalgele sterretjes. Overal kun je ze nu in onze omgeving aantreffen. Soms zo massaal dat de hele bodem ermee bedekt is, een feest van goud op groen. De plantjes hebben het in deze buurt kennelijk naar de zin. Overal waar het niet te droog en niet te schraal is groeit in het voorjaar het *speenkruid*.

In onze streek tussen de rivieren met zijn vochtige kleiige bodem vindt dit kleine plantje een ideale plek om te groeien. "O, het is dus gewoon onkruid", zullen vele mensen zeggen. "Niets bijzonders. Moeten we daar nu naar kijken?"

Toch zou ik iedereen willen uitnodigen om dat toch maar eens te doen. Zo'n simpel plantje als het speenkruid kan ons een heleboel laten zien.

Dat is voor mij altijd het leuke van de natuur. Overal kun je mooie en interessante dingen waarnemen, als je er maar voor open wil staan. Goed dan, ga je mee een wandeling maken langs de vier dreven en door de Plantage? Het is een frisse voorjaarsdag. De lucht is helder, het licht van de zon is scherp en bereikt nog ongehinderd door gebladerte de bodem. Af en toe trekt er een buitje over. In de luwte aan de zonkant zien we overal de talrijke gele sterretjes tussen de glimmend groene blaadjes oplichten. Onder de hoge boomkruinen van de Plantage speelt het zonlicht een spel van licht en kleur op de bosgrond.

Kijk, daar aan de slootkant is een polletje speenkruid wat los geraakt. We maken het eens voorzichtig helemaal los uit de aarde. De glanzend groene blaadjes aan een lange slappe steel voelen sappig en vlezig aan. De vorm doet denken aan een hartje. Vlak onder de oppervlakte komen al die bladstelen bij elkaar en daaronder zien we tussen de korte worteltjes en kluitje lichtbruine knolletjes. Juist die knolletjes zijn het die het plantje de naam speenkruid hebben bezorgd. Met wat fantasie kun je er nl. De vorm van een speen of tepel in ontdekken. De knolletjes maken het mogelijk dat het speenkruid zich al vroeg in het voorjaar ontwikkelt.

Zo gauw het plantje gaat groeien op het reservevoedsel dat in de knolletjes zit opgeslagen, worden boven de oude knolletjes, die er steeds leger en slapper gaan uitzien, al de nieuwe knolletjes voor het volgende voorjaar gevormd.

De mooie glimmend gele stervormige bloempjes zijn volledig toegerust met meeldraden en stampers. Het merkwaardige is echter dat er zelden of nooit rijpe vruchtjes worden gevormd. Nee, het speenkruid heeft een andere en heel effectieve manier om zich te vermenigvuldigen en zich overal te verspreiden ontdekt. Op de plaatsen waar de bladstelen vastzitten aan de stengel, vormt zich een verdikking. Even wat peuteren en er komt een piepklein knolletje te voorschijn. Zo'n knolletje noemen we een okselknolletje, omdat het in de oksel van het blad zit. Heel mooi is dit te zien aan de bloemstengels die altijd een of meer kleine blaadjes dragen. Als de plant na de bloei gaat afsterven en dit gebeurt al heel vroeg in de loop van mei/juni, blijven de knolletjes in tact. Het volgend voorjaar komen hier nieuwe kleine speenkruidplantjes uit. Het eerste jaar nog slechts een enkel klein blaadje.

Als iemand het speenkruid uit de grond zou trekken en de plantjes in stukken over de grond verspreid dan is dat dus de beste manier om overal speenkruid te laten groeien. Wie dus een tuin vol met speenkruid wenst, weet dus wat hij moet doen. Al met al is het eenvoudige, algemeen voorkomende speenkruid een echte lentebode die het aanzien meer dan waard is.

Leo van der Kooij.

Jacht bedrijven, is vogeltjes redder

In het artikel, **Jagen dat zit de heren in de genen**, een portret van een jager. Op het voorplein van kasteel Hardenbroek maken vijf heren in knickerbockers en tweedpet zich schietvaardig. De man met het jachthoortje is de leider. Jonkheer mr. Frans Loudon. Voor ze gaan, nodigt zijn vrouw de heren nog even uit op de koffie. Ze legt uit; ik geniet van elke jacht, maar ben ik weer blij als de dag voorbij is. Mijn man is er vreselijk opgewonden van. Alles moet perfect zijn. Even later zijn de mannen buiten. De leider blaast op zijn jachthoortje, ten teken dat de jacht is begonnen. "De hele dag in de vrije natuur, dat boeit me bovenal", licht de man met het hoortje toe. Voor hem is jagen een sportieve vorm van noodzakelijk wildbeheer. Actieve regulering heeft de afgelopen jaren op Hardenbroek voor een goed evenwicht gezorgd. Hij gaat verder "Als je dat aan de natuur overlaat gaat het roofwild de overhand krijgen. Dan hou je geen vogeltje meer over". De drijvers jagen de beesten het maïsveld uit. Een jeugd-vriend van de jonkheer legt uit "het zijn vooral fazanten, soms een enkele haas. Op houtsnippen mogen wij niet meer jagen stelt Loudon met een pruillipje vast. Van de 29 diersoorten mogen zij er nog zes bejagen. (haas, konijn, fazant, patrijs, houtduif en wilde eend). Einde van de dag verzamelen de heren zich rond het houtvuur. Oogst van de dag; 51 fazantenhanen, 22 hennen, twee hazen en één vlaamse gaai. We zien het met één oogopslag; echt roofwild. Hoeveel vogeltjes zouden Loudon en kornuiten vandaag niet behoed hebben voor een zekere dood. Wij moeten toch maar blij zijn met zulke faunabeheerders, als zij er toch niet waren.... Bij houtvuur maken de mannen van adel grappen en jennen elkaar. De vrouw des huizes serveert dampende bouillon. Even later, uitgeschonken in zilveren bekertjes met familiewapen, gaat de sloegin rond, een homemade brouwsel uit sleedoornbessen. "U merkt het, jagen is ook een spirituele bezigheid", zegt onze leider. Precies, zeg dat dan eerder, lomperd, daar

In deze rubriek aandacht voor interessante artikelen en uitgaven van diverse natuurverenigingen en instanties.

Voor diegene die graag erop uittrekken om foto's te maken kan door het lezen van *Vlinders* vele tips opleveren. Het jagen blijft een vreemde bezigheid; is het nou wel een sport of heeft het iets meer geestelijks. En .. hij is uit! *De Vleermuizen Atlas*. Het kost een redactie-coördinator een revalidatie maar het is absoluut een unieke uitgave geworden.

gaat het bij jullie toch om. Niet om het beschermen van vogeltjes.

Uit; Argus, Jagen dat zit de heren in de genen. Jaargang 21, nummer 4, december 1996.

Grote Sterns vissen achter het net

Het broedseizoen 1996 is voor de grote stern op het eiland Griend slecht verlopen. Het aantal is gedaald tot 5600 broedgevallen. Het jaar daarvoor was er nog sprake van 8200 broedgevallen. Als oorzaak wordt het te kort aan jonge haringen en de voedselconcurrentie met de kokmeeuw gezien. Niet alleen het haring tekort heeft geleid tot minder broedgevallen. De stern broed in de nabijheid van kokmeeuwen. Doordat de beide ouders van de stern op jacht zijn laten zij hun jongen onbeschermd achter. Hierdoor krijgen de kokmeeuwen de gelegenheid een deel gevangen vis weg te roven van de jonge sterns. Bovendien zaten de kuikens van de stern opgesloten in de kolonie, omdat de vegetatie er om heen hoog opgeschoten en verruigd was. Dit werd veroorzaakt door het uitblijven van flinke najaars- en winterstormen. Deze stormen laten het eiland jaarlijks gedeeltelijk onderlopen. Door het zoute water wordt de plantengroei ingetoomd. De oorzaak van het gebrek aan jonge haring is nog niet duidelijk. Het valt op dat in Zeeland de broedende grote sterns het wel goed hebben gedaan. Volgens de Vereniging van Natuurmonumenten zijn de resultaten van dit seizoen geen reden tot paniek.

Uit; Van Nature, Kleiner aantal grote sterns op Griend door voedseltekort. Jaargang 6, nummer 12, december 1996.

Met een Hi telefoon straal je wat uit

Telefoneren zonder een draadverbinding wordt steeds populairder. Toch heeft de toename van het aantal zenders, die hiervoor nodig zijn schaduwkanten. Volgens het blad *Ökotest* kunnen de sprieten van de eigen zenders, die in huis "handy"-telefoons bedienen,

aanleiding geven tot klachten. Dit heeft te maken met de elektromagnetische velden in de buurt van de zenders. Hetzelfde effect als bij magnetrons. Dat wil zeggen dat elektromagnetische velden een opwarmend effect hebben. Dit leidt tot structuurveranderingen van eiwitten in het lichaam. Een bekend gevolg daarvan is dat in de ogen lenstroebeling ontstaat. Op den duur kan het gezichtsvermogen worden aangetast. Maar ook het immuun afweersysteem loopt gevaar. Het te dicht bij de zendmasten verblijven blijkt ook een hachelijke zaak. Deze masten kunnen intense elektromagnetische velden uitstralen. Hierdoor kunnen onze lichaamscellen versneld verouderen. Stichting Natuur en Milieu heeft de minister van Milieubeheer gevraagd om een maximum-norm op te stellen.

Uit: Natuur en Milieu, Verstoring door zenders. Februari 1997.

Pesten daar heeft niemand wat aan

In de vorige Hak-al is er aandacht besteed aan de schade die de eikenprocessierups aanricht aan bomen. In de jongste Vlinders aandacht voor de eikenprocessierups zelf, die na ruim een eeuw afwezigheid weer terug is. Na zijn (her)ontdekking in 1987 is zijn groei explosief geweest. Het artikel zoomt in op het leven van dit gevaarlijke beestje. Het is voor de mens zo gevaarlijk omdat de rups kleine brandhaartjes bezitten. Deze brandhaartjes zijn pijlvormig en voorzien van weerhaakjes. Bij het aanraken van de rups laten ze los en gaan ze zweven. Blootstellen aan brandharen vindt vooral plaats via inademing of huidcontact. Deze haren veroorzaken pijnlijke wondjes. Daarnaast scheiden de brandharen een gif af, die een aantal enzymen activeert. Na acht uur ontstaat er een pijnlijke, rode huiduitslag met stevige jeuk. De huid vertoont bultjes en zelfs vochtige blaasjes. Na twee weken verdwijnen de klachten gewoonlijk weer vanzelf. Maar ook via de ogen en in luchtwegen kunnen zoals gezegd de haartjes binnendringen. Omdat dit geen medisch-specialistisch artikeltje is ga ik er hier maar verder niet op in. De gevolgen zijn niet prettig. In 1996 zijn er onderzoeken gedaan hoe dit beestje kan worden bestreden. Op plekken waar vaak mensen komen en veel eikenprocessierupsen zitten is het nodig iets aan de plaag te doen.

Uit: Vlinders, Eikenprocessierups. Jaargang 12, nummer 1, februari 1997.

Vlinderzaad

De tijd om plannen voor een prachtige vlindertuin te maken is weer aangebroken. De vlinderstichting heeft een aantal soorten geselecteerd die vlinders in uw tuin lokken. Planten die vlinders bekoren zijn bijvoorbeeld;

Gilia, Verbena bonariensis, Kleinbloemige Afrikaantjes, Grootbloemige Cosmea, Moerasbloem, Spoorbloem, Siertabak of bestel een speciaal Vlinderbloemenmengsel. De prijzen (geldig tot 1 mei 1997) variëren van f 2,00 tot f 4,00. Maar per bestelling wordt f 6,50 verzendkosten in rekening gebracht. Door 0317 - 46 73 45 te draaien of te toetsen kan de bestelling telefonisch worden doorgegeven. Iets voor Moederdag.

Uit: Vlinders, Vlinderzaden. Jaargang 12, nummer 1, februari 1997.

Het fragment

Vlinderfotografie deel 1. Een wetenswaardigheden artikel over vlinderfotografie. Aan het woord één voor N.V.W.C. bekende fotografen. Vele onder ons hebben zijn dia's mogen bewonderen. Luchtig, zo kennen wij hem, legt de schrijver uit wat er allemaal zo komt kijken voor deze hobby. Welke apparatuur je het beste kunt gebruiken. En suggesties over filmmateriaal. Hoe je generatiekloven kan uitdrukken in termen van Fujichrome Velia 50/Sensia 100 en Kodachrome. In de komende drie nummer van Vlinders nog meer aandacht voor vlinderfotografie. Het beloofd een spraakmakende serie te worden. Overigens wordt u uitgenodigd om uw mooiste dia's of foto's op te sturen naar de Vlinderstichting. De schrijvers van de artikelen zullen deze beoordelen en de beste drie worden van commentaar voorzien en geplaatst in Vlinders van februari 1998.

Uit: Vlinders, Vlinderfotografie 1. Jaargang 12, nummer 1, februari 1997.

Piet in strijd met de visserij

Onder het rijtje van de weidevogels wordt steeds vaker de naam scholekster genoemd. Toch blijft het een wadvogel. In het najaar en winter verzamelen zich honderdduizenden "bonte pieten" op de slikvelden en drooggevallen wadplaten om zich te voeden met schelpdieren. Maar strenge winters en overbevissing hebben de voorraden fors aangetast. In sommige jaren wijken daarom veel vogels uit naar Frankrijk. Dat is geen oplossing. Daar vallen ze massaal ten offer aan de jacht.

Broeden:

De scholekster weet zich goed aan te passen. Steeds extremer worden zijn broedplaatsen. Zo is er een broedgeval bekend op het grind van een plat dak in een woonwijk. Zulke vreemde nestplaatsen zijn mogelijk omdat de kuikens direct na het uitkomen niet zelf naar voedsel zoeken. De ouders voeren hun jongen wekenlang. Omdat er beperkt broedplaats beschikbaar is, zijn

er populaties niet broedende scholeksters die wachten op een plaatsje. Een flink deel van deze vogels zijn in de kuststreek terug te vinden. Een deel van deze zgn. "soosvogels" slijten hun leven met wachten en komen nooit tot broeden toe. Scholeksters zijn in de regel trouwe vogels. Een stel kan soms twintig jaar hetzelfde broedterritorium huizen.

Eten:

Iedere scholekster heeft zo zijn eigen eettechniek. Er zijn vogels met een stompe punt aan de snavel die hun prooi open hakken. Andere vogels hebben juist een spitse snavel. Deze steken met hun dolkachtige snavel tussen de schelphelften. Vervolgens snijden ze de sluitspieren door waarmee de mossel of kokkel uit alle macht de schelp dicht houdt. Deze laatste eettechniek leidt soms tot een dramatische situatie. Enkele keer wint de mossel en blijft zich vastklemmen om de snavel van de vogel. Na enkele benauwde dagen sterft de vogel van de honger.

Bedreiging:

Strengere winters zoals van '95 op '96 en overbevissing bedreigen de scholekster. Om de vogels enigszins tegemoet te komen stelde de overheid een structuurnota Zee- en Kustvisserij vast. Hierin staan visserijbepalende maatregelen. Voor Vogelbescherming Nederland gaat dit niet ver genoeg en dringt op strengere maatregelen aan. Vogelbescherming ziet ook graag dat de kokkels niet bevestigd worden maar bewaart worden voor de steltloper. En gelijk hebben ze want consumptief is de kokkel voor de mens geen noodzaak, bovendien worden vangsten geëxporteerd naar Spanje als geliefd borrelhapje. Kokkelvisserij heeft bovendien ook voor andere vogels grote gevolgen. Eidereenden zijn in het verleden ook massaal de dupe geworden van voedseltekorten. Daarnaast leidt de wadbodem sterk door de visserij-activiteit. Met grote stofzuigers zuigen de vissers de kokkel, maar ook velden zeegras op. Dat zeegras is het geliefde voedsel van rotganzen. Voor Vogelbescherming is dit een reden om '97 nadrukkelijk te pleiten voor een andere aanpak.

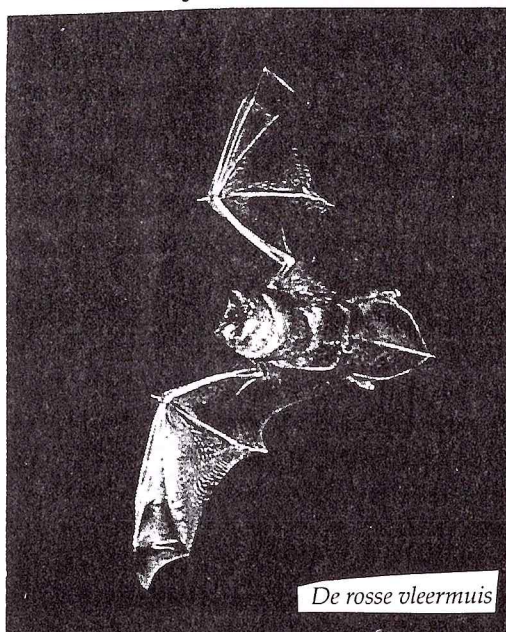
Uit: Vogels. Maart-april, 1997-2.

Vleermuis-atlas

Op 15 maart jl. was het moment daar. De Atlas van de Nederlandse vleermuizen werd gepresenteerd. Ingewijden weten hoeveel offers het kost om zo'n uniek project tot stand te laten komen. Het belangrijkste is, het boek is uit, coördinatoren revalideren.

De stichting Vleermuisonderzoek (SVO) en de werkgroep Nederland (VLEN) hebben in de periode van 1986-1993 het Vleermuis Atlas Project (VAP) uitgevoerd. Met veel medewerking van veldmedewerkers zijn de gegevens verzameld en verwerkt tot een indrukwekkend standaardwerk over deze zoogdieren. Het unieke karakter van dit werk zat hem in het gebruik van batdetectors. In het verleden werden alleen waarnemingen, van vleermuizen die in de hand waren gedetermineerd, geaccepteerd voor verspreidingsatlassen. Het gebruik van batdetectors heeft een schat aan nieuwe kennis opgeleverd. In dit boek is naast aandacht voor de techniek voor het vleermuisonderzoek, de ecologie van vleermuizen, allerlei veldbiologische aspecten, ook aandacht voor wenselijke en mogelijke beschermingsmaatregelen. De kerngedeelte van de atlas is toch de behandeling van de 21 soorten vleermuizen die ooit in Nederland zijn aangetroffen. De atlas is rijk geïllustreerd met pentekeningen en foto's en verspreidingskaarten. De wijze waarop het vlieggedrag geïllustreerd is verdient een bijzondere vermelding. Wat opvalt is dat de redactie er voor gekozen heeft om de gekleurde illustraties in hoofdstuk 17 te plaatsen. De lezer leest eerst één pagina over de Meervleermuis en ziet dan 16 pagina's prachtige kleurenafbeeldingen van vleermuizen. Daarna het vervolg van de Meervleermuis. Desalniettemin is dit naslagwerk een absolute aanrader.

Herman Limpens, Kees Mostert en Wim Bongers: Atlas van de Nederlandse vleermuizen. 260 bladzijden, 21 vierkleuren- 7 zwart/wit foto's, 62 2 kleuren illustraties, 62 zwart/wit illustratie (1997). KNNV Uitgeverij, Utrecht. ISBN 90 5011 091 6. Prijs f 49,50 (+ f 7,50 administratie en verzendkosten).

Ganzenexcursie naar Zeeland op 8 februari 1997

De wekker gaat om half 8. Nog even bijkomen en dan er uit. Ik kijk naar buiten en zie niets anders dan mist. Ik vraag mij af of het wel door zal gaan. Met mist is het tenslotte gevaarlijk om te rijden en bovendien zie je niets. Dat gevaarlijk rijden weet iedereen sinds afgelopen maandag weer goed. Spullen gepakt (koffie helaas vergeten) en om 5 voor 9 bij de Ketelvink. De mede ganzeriken druppelen binnen. We zijn met zijn 12-en. Nummer 13 laat het om de een of andere reden afweten. Zijn naam is onbekend en kan dus niet gewaar-schuwd worden. Vrouwen moeten we ontberen. Stef gaat mee maar laat Dinky bij de vlindersaars achter.

Paul, onze gids voor vandaag geeft het sein: instappen en wegwezen. Het mist nog steeds maar het zicht is voldoende. Na Hoogvliet klaart het op en is en blijft het zicht goed. Het zonnetje komt er zelfs bij in Voorne-Putten. Heerlijk!! Het weerbericht klopt!! We rijden de Haringvlietdam over en komen op Goeree-Overflakkee. Onze eerste halte is de buitenhaven bij Stellendam. Kijkers te voorschijn en naar de water-rand. Een enkele doet even een plas of stilt de eerste trek. De schippers kijken op, denken er het hunne van en gaan rustig door. Geld moet er immers worden verdiend.

We stappen weer in om ons 500m te verplaatsen. Het is de strekdam die de haven beschermt tegen storm-weer. We zijn niet de enigen die de dam op klimmen om van het (levende) gevogelte op het slik te genieten. Her en der staan groepjes en ook een buslading schuift aan. In de verte een slechtvalk maar dan ook echt in de verte. Even een praatje met een andere deskundige (!) vogelaar en dan weer verder met Paul op kop.

We duiken de kop van Goeree in, langs plaats als Goedereede en Oostdijk. We genieten even van het landschap, van de vakantiehuisjes (de was hangt buiten) en van een enkele dwaalgans, soms meer dan een enkele. En dan "have a break have a cup of soup". Een bekend adres blijktbaar want zonder omwegen rijdt Paul de parkeerplaats op. Naar binnen! De eigenaar (of enkel de pachter) krijgt blijktbaar een rolberoerte want de ontvangst is niet direct hartelijk. Heet dat nu comsu-mentvriendelijk optreden? Is zo'n nu afhankelijk van omzet of kan de eigenaar van lucht leven? Of zijn het gewoon die "buitenlanders met die geitenharen sok-ken"? Bij het laatste kan ik me iets indenken want dat zijn niet altijd de meest uitgeverige types, een enkeling (je kent ze wel) daar gelaten.

Gelaaft rijden we de Brouwersdam op. Daar bevinden ons in gezelschap van fietsers, vissers en vogelaars. Je tast elkaar af maar het komt niet tot strijd. Dat hebben we afgeleerd. De zwarte zee-eend duikt op en ook weer onder. Leo maant ons tot vertrek want er wachten nog

zoveel leuke plekjes. Paul gaat schoorvoetend akkoord. Stiekem nog even een stop op de dam en dan naar de inlagen voorbij Serooskerke.

Een duikboot dient zich aan. Een breed spoor wordt door het water getrokken. Het blijkt een roodkeeldui-ker te zijn. Zijn of haar tocht eindigt op de wal waar de poetsbeurt begint. Zo te zien zijn er ook olievlekken op het verenkleed te zien. Ruud raakt op tilt maar met droge voeten kan hij de plek niet bereiken. En dan is het weer raakt: een slechtvalk op een paaltje en nu op aanvaardbare afstand. Na verloop van tijd scheert de vogel op niet al te grote afstand langs ons heen.

Paul wil graag naar de Philipsdam. De rest volgt en snort langs Zierikzee de Grevelingendam op. Paul blijft als een bezetene doorrijden terwijl er langs het water al dat moois te zien is. Wij stoppen en kijken naar een groep ganzen op de picknickplaats. We grazen toch Zeeland af om grazende ganzen te zien? Toch hebben we kriebels want Paul is al doorgereden. Dat kan toch niet? "Follow not de leader?" De andere volgauto staat stil bij Oude Tonge en wacht ons op. We overleggen. We rijden naar Nieuwe Tonge. Nog eens overleggen. Op naar de Philipsdam want daar wilde Paul nog naar toe. En dus keren we op onze schreden terug.

We rijden weer de Grevelingendam op maar eigenlijk denken we: dit is te gek! Het einde van de middag nadert en het begint kil te worden omdat de zon weer achter de wolken is verdwenen. Even van de weg, een grote draai en we stuiven op weg naar huis. Ach stuiven is niet het juiste woord want er wordt netjes gereden. Kees rijdt ons zelfs voorbij. We komen heelhuids, gelaafd door de meer dan 60 vogelsoorten en een beetje chagrijnig over onze gids in Culemborg aan. We treffen de resten van de vlindersaars, vleugels al enigszins versleten, aan. Iedereen gaat huiswaarts onder dankzegging aan de "lijder".

Yme Jan Bosma

Natuurtuin in Culemborg

U kent hem wel, de kinderboerderij aan de Weithusen. Wie ging of gaat er niet met de kinderen naar toe om te kijken naar de kalfjes, biggetjes, geiten en al die andere dieren. Op een gegeven moment is de gedachte ontstaan om de kinderboerderij uit te breiden met andere functies, namelijk een kinderspeeltuin en een natuurtuin. Eigenlijk moet ik indikken zeggen want het grondgebied zou nauwelijks groter worden. De kreet werd "integrale voorziening".

Drie kwart jaar geleden, vlak voor de zomer, is het grootste deel van de speeltuin gerealiseerd. Het kasteel moet er nog komen en als ik het goed heb is daar nu toestemming voor. Deze maand is de natuurtuin aan de beurt. Eind maart zullen de eerste struiken de grond in gaan, echter en volgens mij helaas zonder enig vlagvertoon. De officiële kredietaanvraag is dan nog niet goedgekeurd door de gemeenteraad terwijl het plantseizoen er al volop is.

De natuurtuin komt tussen de speeltuin en Duizendblad, aan de kant van de Linnaeuslaan. De grens met de speeltuin is de sloot. Het plan van de natuurtuin ziet er erg leuk uit. Het is een ontwerp van Chris de Bakker. Je verwondert je dat op zo'n klein gebied, zo'n 30 m breed en 60 m lang, nog zoveel kan. Een korte uitleg over de gedachte inrichting (zie bijgaande kaart):

In de sloot en in de strook daar langs komen water- en oeverplanten zoals gele lis, egelskop, penningkruid, kattestaart en pinksterbloem. Er langs slingert een pad dat ook toegankelijk zal zijn voor rolstoelers en kinderwagens.

In het gebied tussen dit pad en Duizendblad komen verschillende milieus. Op de hoek Linnaeuslaan en Duizendblad een vogelbos met o.a. sneeuwbes, meidoorn en hazelaar en op de grond bijv. speenkruid, boshyacint en dovenetel. Her en der blijft storm/hakhout liggen voor pissebedden, schimmels, zwammen en noem maar op.

Aansluitend komt de vlindertuin met o.a. vlinderstruik, duizendblad, look zonder look, hop en wilde peen. Een deel hiervan zullen we ook in de oevervegetatie aantreffen. De overgang met het vogelbosje moet u zich niet te strak voorstellen. Zo is de natuur tenslotte ook niet.

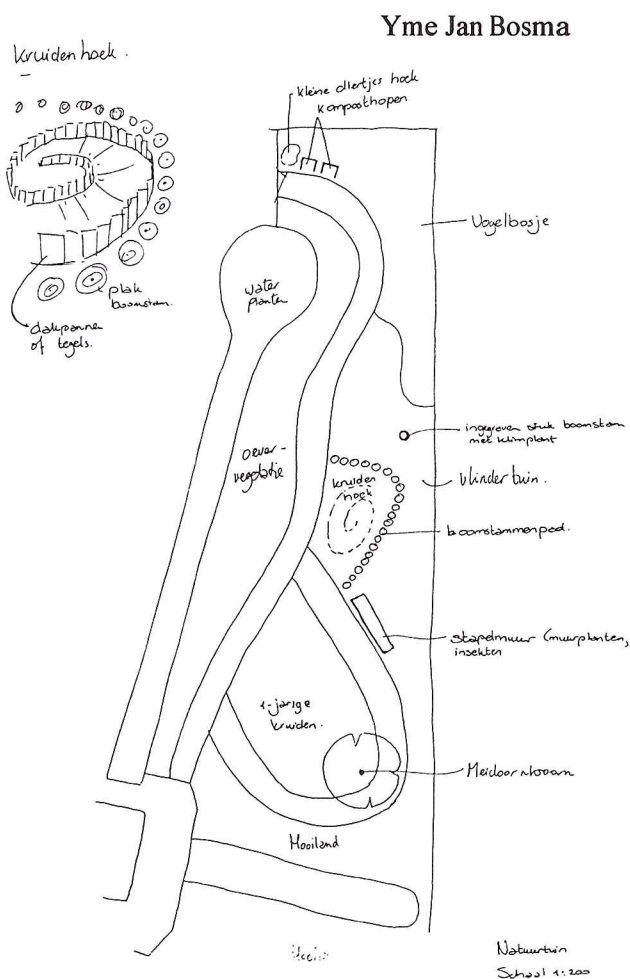
Een kruidenhoek (dille, peterselie, tijm, munt enzovoort) hoort er ook bij, evenals een gebied met vooral 1-jarige planten. Daarbij denken we bijv. aan margriet, kamille, herik, ooievaarsbek en ridderspoor.

Als overgang naar een weide voor de kinderboerderijdieren zal er een hooilandje komen met planten als cichorij, rode klaver en luzerne.

Deze inrichting moet u niet zien als voor de eeuwigheid want de natuur zal er zelf mee gaan spelen. Sommige planten overleven het niet door overwoekering of als gevolg van droogte. Elk jaar zal de tuin er anders uitzien. Daarnaast blijft de mens ook een rol spelen want gezien het kleine oppervlak zal er aan onderhoud moeten worden gedaan, zal er moeten worden nagedacht over veranderingen aan de inrichting, zal er moeten worden nagedacht over de educatieve functie van de natuurtuin.

Daarvoor hebben wij vrijwilligers nodig.

Bent u iemand die van onderhouden houdt of van nadenken over de inrichting of van nadenken over educatie of misschien of van al die dingen? Geef u dan op. Dat kan bij mij (tel. 513008), bij de N.V.W.C. of bij het NME (Natuur- en Milieu Educatiepunt) in de kinderboerderij. Kom anders naar de opening van de natuurtuin maar doe wel je laarzen aan want hulp zal hard nodig zijn.

Mijmeringen tussen de bloesems

Een van de bekendste en meest geliefde tochtjes die je hier in de omgeving kunt maken is een bloesemtocht. Op het ogenblik staan de fruitbomen in volle bloei. Eerst de kersen, pruimen en peren en daarna de appels. Voor mij is er dan geen schilderachtiger plekje te vinden dan de Appeldijk bij het landgoed Mariënwaard aan de Linge. De hele omgeving ademt hier een rustige landelijke sfeer. Wij zeggen dan dat het hier om een *typisch Nederlands landschap* gaat.

Het is het resultaat van honderden jaren menselijke activiteit; dijken opwerpen, vaarten graven, bomen planten, boerderijen bouwen, akkers bewerken en weilanden laten begrazen. Je kunt je eigenlijk niet voorstellen dat het er hier ooit totaal anders heeft uitgezien.

Toen de eerste mensen zich hier kwamen vestigen, was het hier een moerassig oerlandschap met kronkelige riviertjes, zandige oeverwallen, kronkelende rivierlopen, beboste eilanden en rietvelden. Een geheimzinnige en nauwelijks toegankelijke wildernis moet dat geweest zijn. Het was het domein van grote zoogdieren en vogels die sinds lang uit ons land verdwenen zijn. Van dat oerlandschap is niets meer overgebleven. In al die eeuwen hebben mensen dit gebied gemaakt zoals het nu is en zij zullen dit gebied vorm blijven geven. Maar stel je nu eens voor dat er iets zou gebeuren, waardoor de mensen uit deze streek zouden vertrekken en dat de natuur zijn eigen gang zou kunnen gaan. Langzamerhand zouden er wilde bossen gaan groeien. De dijken zouden in verval raken en de rivier zou weer vrij gaan stromen en kronkelen. Het landschap dat hier van nature thuishoort is bos en met dit bos bedoel ik echt natuurlijk woud. Allerlei soorten bomen groeien hier kris kras door elkaar. Er zijn open plekken met jonge bomen en struiken, machtige woudreuzen in de bloei van hun ontwikkeling, en oude aftakelende woudreuzen. Valt er een boom door ouderdom, storm of bliksemingslag, dan blijft hij liggen en wordt langzaam verteerd door insecten, schimmels en bacteriën. Makkelijk wandelen kun je er niet, want overal kronkelen wortels, versperren takken en stammen de doorgang en slingeren dichte massa's klimplanten door bomen en struiken. De mooiste wouden van ons land moeten hier vroeger te vinden zijn geweest.

De vruchtbare kleigrond gaf de bomen een buitengewone groei-kracht. Wij kunnen daar nu nog iets van zien, als we in de mooie parkbossen van de landgoederen Soelen, Neerijnen en Mariënwaard de machtige beuken en eiken bewonderen. Maar diezelfde vruchtbare grond betekende de ondergang van deze weelderige bossen, omdat de boeren de vruchtbare grond zo goed voor akkers en weilanden konden gebruiken.

Zo'n echt natuurlijk woud kan hier weer ontstaan, maar we zouden toch zeker 500 jaar geduld moeten hebben

om het in zijn volle glorie te kunne aanschouwen. Tegenwoordig zijn natuurlijke bossen op vochtige kleigronden niet alleen in ons land, maar ook in de ons omringende landen heel zeldzaam. Zoals reeds door mij hierboven beschreven zijn het de oude landgoedbossen in de Betuwe die ons een indruk kunnen geven hoe zo'n weelderig bos eruit gezien zou kunnen hebben.

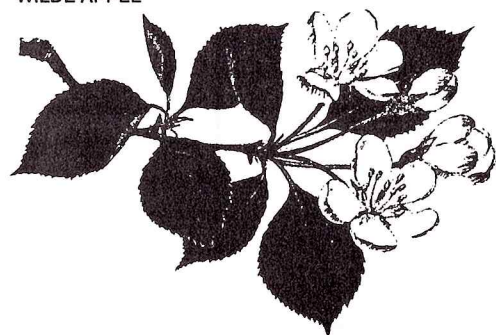
Het is echt de moeite waard om juist in deze tijd van het jaar daar eens rond te wandelen. Je ontdekt dan ook hoe vogelrijk een dergelijk bos is. Omdat de meeste bomen nog in blad moeten komen kan je wat makkelijker dan later in het jaar de vogels ook te zien krijgen. Het mooist vind ik al die vogelgeluiden.

Voor al 's morgens vroeg klinkt van alle kanten het gepiep, gefluit, gekoer, geroep, gekwetter en geschetter je tegemoet. Wandelend tussen de machtige stammen van eiken, beuken, essen en andere bomen droom je dan wel eens van de oerwouden die zich hier vroeger mijlen ver uitstrekten en zo kun je die 500 jaar geduldig wachten een beetje omzeilen. Zou het er ooit van komen? Stukken met natuurlijk bos langs onze rivieren? Voor de ongeduldige, jachtige tijd waarin wij leven moet zo'n lange tijd haast de eeuwigheid benaderen. Voor de natuur is het niets meer dan een seconde in de eindeloze gang der tijden.

Het zal ons nog moeite genoeg kosten om tussen de snelwegen, Betuwe-lijnen, bedrijvenparken en nieuwbouwwijken nog een paar plekken te bewaren die ons die rust kunnen geven, waar we allemaal steeds meer behoefte aan hebben, naarmate die plekken schaarser en schaarser worden.

Leo van der Kooij.

WILDE APPEL

EXCURSIE- EN ACTIVITEITENPROGRAMMA

**** INDIEN NIET VERMELD, DAN VERTREKKEN ALLE EXCURSIES VANAF "DE KETELVINK" ****

datum	tijd	aard van de activiteit
vrijdag 11 april 1997	19.30-21.00 uur	Oudere jeugdgroep
zaterdag 12 april 1997	07.30 uur	Zoogdiereninventarisatie
vrijdag 18 april 1997	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
maandag 21 april 1997	20.00 uur	Algemene Maandelijks Vergadering
vrijdag 25 april 1997	20.00 uur	Dia-avond
zaterdag 26 april 1997	09.00-12.00 uur	Ochtendexcursie Oranjetipjes kijken o.l.v. Annette van Berkel
woensdag 30 april 1997	08.00 uur	Vogelfietsexcursie naar Nieuwe Zuiderlingedijk
zaterdag 3 mei 1997	09.00 uur	Nestkasten controle o.l.v. Nestkastenwerkgroep
donderdag 8 t/m zondag 11 mei 1997		Hemelvaartskamp
zaterdag 17 mei 1997	06.30 uur	Zoogdiereninventarisatie
maandag 19 mei 1997	08.00-17.00 uur	Hele dagexcursie Oostvaardersplassen o.l.v. Leo van der Kooij
woensdag 21 mei 1997		UITERSTE INLEVERDATUM KOPY HAK-AL JUNI 1997
maandag 26 mei 1997	20.00 uur	Algemene Maandelijks Vergadering
zaterdag 31 mei 1997	09.00 uur	Nestkastencontrole o.l.v. Nestkastenwerkgroep
vrijdag 6 juni 1997	19.00-20.00 uur	Jongere jeugdavond
vrijdag 6 en zaterdag 7 juni 1997	20.00-08.00 uur	"De Nacht van Culemborg"; 12 uur lang inventarisaties in gehele werkgebied
vrijdag 13 juni 1997	19.30-21.00 uur	Oudere jeugdavond
zaterdag 14 juni 1997	05.30 uur	Zoogdiereninventarisatie
zaterdag 14 en zondag 15 juni 1997		Thema-weekend NME-Culemborg
maandag 16 juni 1997	20.00 uur	Algemene Maandelijks Vergadering
vrijdag 20 juni 1997	19.00-20.00 uur	Laatste jongere jeugdavond
zaterdag 21 juni 1997	09.00-17.00 uur	Hele dag(planten)excursie Voorne's Duin o.l.v. Plantenwerkgroep
maandag 23 juni 1997	20.00 uur	Vaststellen Jaarprogramma 1997-1998

